

8. 11. 2017

Sporočilo za javnost

Globalni megatrendi – znanilci sprememb

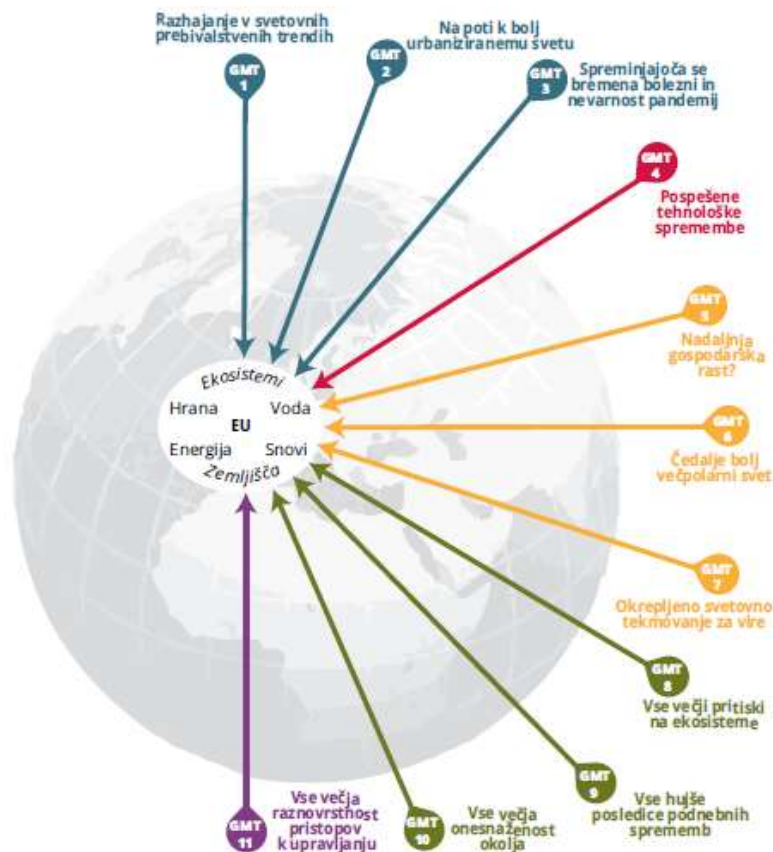
Posvet o vplivu globalnih megatrendov na okolje v Sloveniji

Ljubljana, 8. november 2017. Agencija RS za okolje in Ministrstvo za okolje in prostor sta organizirala posvet „Vpliv globalnih megatrendov na okolje v Sloveniji“. Cilj posveta je bil razbrati kako bodo globalni megatrend (GMT) v Sloveniji vplivali na doseganje okoljskih ciljev ter določiti intenzivnost teh vplivov. Udeleženci so se seznanili s pristopi ter orodji za podporo odločevalcem na področju okolja.

Na posvetu so obravnavali so dva od enajstih GMT, ki jih je Evropska agencija za okolje (EEA) prepoznala kot relevantne za varovanje evropskega okolja:

- Okrepljeno svetovno tekmovanje za vire in
- Posledice podnebnih sprememb.

Globalni megatrendi, opisani v poročilu Evropsko okolje: Stanje in napovedi 2015

GMT so vplivi globalnega razvoja, ki dajejo slutiti, kakšna bo naša prihodnost, saj imajo dolgoročen in globalen vpliv. Da bi se ljudje zavedali teh vplivov in da bi se države nanje lažje prilagodile, oz. kolikor se da, zmanjšale njihov negativni vpliv, je EEA opredelila in opisala 11 globalnih megatrendov, ki so pomembni za okolje ter predstavila njihov vpliv na Evropo.

Metodologijo za analizo njihovega vpliva je razvila EEA s podporo švicarske okoljske agencije. Agencija RS za okolje (Agencija) pa bo s podporo Ministrstva za okolje in prostor ter EEA, v prihodnjih dveh letih to analizo izvedla za Slovenijo. Analiza predpostavlja dobro poznavanje posameznih [GMT](#), ki jih je z vidika vpliva na okolje opredelila EEA ter stanja okolja, ki ga v Sloveniji spremljamo preko [Kazalcev okolja](#).

GMT 7: Okrepljeno svetovno tekmovanje za vire

Gospodarstva v obdobju rasti običajno porabijo več naravnih virov. Če bi vsa dosegla takšno porabo energije na prebivalca, kakor jo imamo v Evropi, bi se globalna poraba energije povečala za 75 %. Če bi dosegla porabo energije kot jo imajo ZDA, pa za 270 %. Pričakujemo, da se bo zaradi razvoja gospodarstev do leta 2030 globalna poraba virov podvojila.

Zaradi povečanega povpraševanja po neobnovljivih naravnih virih, se bo okrepilo tekmovanje zanje. Globalna potreba po redkih kovinah se bo v prihodnosti povečevala za več kot 8 % na leto.

Evropska komisija je leta 2014 identificirala dvajset kritičnih materialov, ki so za Evropo ekonomsko zelo pomembni, a so njihove količine omejene. Uporabljajo se v zelenih tehnologijah, kot so na primer vetrne elektrarne in sončne celice. Večino teh materialov ima v lasti Kitajska (14 od 20 materialov).

Pomembno je identificirati alternativne materiale, ki jih je mogoče uporabiti, če zdaj poznanih zmanjka oz. je onemogočen dostop do njih.

Nevarnost predstavlja tudi povečana uporaba fosilnih goriv, če se odkrijejo nove zaloge in če bo energija iz obnovljivih virov predraga. Obstaja tudi nevarnost uporabe slabše kakovostnih materialov, ki so okoljsko sporni, najbolj problematična pa je možnost vojaških konfliktov zaradi naravnih virov. Zato je treba z viri modro upravljati in vlagati v raziskave in razvoj na tem področju.

GMT 9: Vse hujše posledice podnebnih sprememb

Povprečna temperatura na Zemlji je bila leta 2012 za 0,85 °C višja kot leta 1880, leta 2016 pa je bila višja za 1,35 °C. Dvig temperatur za 2 °C ali več glede na predindustrijsko dobo pa lahko povzroči nevarne spremembe v podnebnih vzorcih in lahko vodi v propad ekosistemov. Še posebej ogroženi so morski ekosistemi, koralni grebeni in Amazonski deževni gozd.

Pričakuje se, da se bo do konca stoletja povprečna globalna temperatura dvignila za nadaljnjih 2,6 - 4,8 °C, če se toplogredni izpusti drastično ne zmanjšajo. V že tako sušnih območjih je čedalje bolj sušno (Afrika, Bližnji vzhod), ponekod pa je padavin vedno več in postajajo intenzivnejše; na primer v Evropi in Severni Ameriki, kjer povzročajo pogoste in močne poplave.

Globalna višina morja se je od leta 1901 povišala za okrog 20 cm. Zaradi višanja morske gladine je pričakovati, da bo več obmorskih mest in otokov pod morsko gladino.

Pridelek se bo zmanjšal po vsem svetu, najbolj pa v sušnih območjih. Če se globalne temperature povečajo za 4 °C glede na predindustrijski nivo, bo resno ogrožena svetovna prehranska varnost. Največjo škodo bodo utrpeli tisti, ki so ekonomsko v slabšem položaju, saj pričakujemo, da bodo podnebne spremembe upočasnile gospodarsko rast, povečale socialno neenakost, ogrozile prehransko varnost in povzročile množične migracije.

Če se bodo sedanji trendi večanja prebivalstva in njegovih potreb nadaljevali, bo potrebno veliko naravnih habitatov spremeniti v kmetijske površine, kar bo degradiralo ekosisteme in pospešilo izumiranje vrst.

Za svetovno varnost je potrebno ukrepanje na globalni ravni

GMT ne pomenijo nujno samo grožnje za razpoložljivost hrane, vode, energije, materialov in zdravih ekosistemov. So tudi priložnost za trajnostni razvoj, za investicije v čistejšo tehnologije, spremembo energetske, prehranske, bivanjske ter transportne sistemov.

3

Evropa se lahko s spremembami sooči ali tako, da jih poskuša preprečiti oz. zmanjšati, ali pa tako, da se nanje prilagodi. Na podlagi tega je EU pripravila več iniciativ, ki zahtevajo spremembo gospodarskega sistema, zmanjšanje uvozne odvisnosti, zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in razvoj nizkoogljičnih tehnologij. Takšne iniciative in politike imajo pomembno vlogo pri subvencioniranju raziskav in inovacij, ki so potrebne, da se okoljske cilje uresniči. EU je za takšne raziskave za obdobje 2014-2020 namenila 80 milijard evrov.

EU bo poskušala na spremembe vplivati tudi izven Evrope preko tržnih iniciativ za harmonizacijo standardov, kot je na primer sprejetje emisijskih standardov v Azijskih državah.

Če želimo globalne trende obrniti, jih bo potrebno reševati na globalni ravni, v sodelovanju vseh držav oziroma preko vzpostavitve globalnih institucij, ki bodo zahtevale spoštovanje okoljskih dogovorov. Tako bomo mogoče vzpostavili iz uresničiti upanje, da lahko dostojno živimo v mejah našega planeta.

[Signali Evropske agencije za okolje](#)